

При цьому ними осмислюється власна готовність до творчої пізнавальної діяльності. На етапі проектування в процесі навчально-пізнавальної і практичної діяльності учнями здійснюється усвідомлення своїх творчих можливостей, ступінь готовності до творчої діяльності; планування і конструювання найбільш раціональних і ефективних способів діяльності з набуття знань, умінь і навичок; прогнозування результатів і можливих труднощів на шляху їх досягнення; обґрунтування, проектування, вибір засобів, методів, форм здійснення творчої діяльності [5].

Таким чином, невід'ємною складовою організації уроків профільного навчання в старших класах стає проектно-технологічна діяльність, яка розглядається нами як обґрунтована і спланована діяльність, що передбачає розробку конструкції, технології виготовлення і реалізацію об'єкта проектування, та спрямована на активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Список використаних джерел:

1. Коберник О., Бербец В., Сидоренко В., Ящук С. Методика навчання учнів 5-9 класів проектуванню у процесі вивчення технології обробки деревини і металу: Навчально-методичний посібник. Умань: УДПУ, 2004. 114 с. (С. 8)
2. Сидоренко В. Проектно-технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання школярів: Трудова підготовка в закладах освіти, 2004. № 1. С. 2-4.
3. Сушенцев О. Є. Сутність пізнавальної діяльності учнів: Рідна школа, 2002. № 11. С.13 – 15.
4. Хищенко О. Особливості організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках технологій. Випуск 51. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи, 2015. С. 293 - 296
5. Ящук С. Організаційно-методичні умови проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: зб. наук. праць Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини. Київ: Міленіум, 2004. С. 160 - 170

*Науковий керівник: О.І. Шурина канд. пед. наук, доцент
Рівненський державний гуманітарний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ АГРОІНЖЕНЕРНИХ КАДРІВ, РОЗВИТОК І САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Курепін В.М.,
*канд. екон. наук,
старший викладач кафедри
методики професійного навчання
Миколаївський національний аграрний університет*

Інтенсивне і бурхливий розвиток науки і техніки в перебігу останніх десятиліть, фантастичні досягнення в інформаційних технологіях, генної інженерії, деталізація економіки і перенесення новітніх військових технологій на цивільні галузі викликали

істотний вплив на зміст, цілі та завдання педагогіки професійної та вищої освіти. Серед численних проблем, які виникли перед педагогікою одна мабуть є основною - як підвищити якість і кількість інформації учням, студентам, не збільшуючи при цьому термінів навчання.

Погоня за максимальним обсягом інформації, деталізація відомостей про всі, нехай навіть дуже цікавих і важливих новинки науки і техніки, гальмують розвиток здібностей студентів самостійно мислити, застосовувати основні закони природи на практики, знаходити і приймати нові знання [1]. Зазначене завдає шкоди не тільки учнем, але і випускників навчальних закладів на початку їх трудової діяльності.

Для досягнення цілей і завдань, які ставить перед людством третє тисячоліття необхідна нова парадигма освіти - навчити суб'єкта вміння вчитися. Вона передбачає активізацію наявних і створення нових педагогічних технологій, орієнтованих на максимальну самостійність учнів і студентів у здобутті знань, умінь, навичок.

Одним із стратегічних напрямків розвитку освіти є стимулювання творчого пошуку викладачів, науково-педагогічних колективів, формування у молоді усвідомлення в необхідності отримання знань, відповідних ринку праці та індивідуальних потреб [2]. Досягти цього можливо тільки за умови, що в навчальних закладах в свідомість студентів буде закладатися не лише інформаційний багаж (через 3-5 років морально застаріває), а й механізм позааудиторного самостійного пошуку нових знань, вміння бачити проблеми і підбирати шляхи їх вирішення.

Національна доктрина розвитку освіти в Україні передбачає поступовий перехід від репродуктивного, авторитарного освіти до інноваційного, гуманістичного утворення на основі нових науково-інформаційних технологій, які базуються на парадигмі фундаментальних наукових досліджень нашої вітчизняної педагогіки, в динаміці змін, що відбуваються в політичній, економічній, культурній та соціальній життя нашої держави. Один з прогресивних напрямків вдосконалення педагогічного процесу - розвиток різних форм самостійної роботи, пошук оптимальних композицій самостійності, їх частки від загального обсягу навчального навантаження і місця в структурно-логічних схемах підготовки фахівців аграрного профілю. Впровадження навчальних технологій в педагогічний процес (індивідуалізація і диференціація навчання, застосування особистісно орієнтованих технологій, інших напрямків) повинні розвивати творчу пізнавальну активність суб'єктів навчання і відповідати генеральному напрямку педагогічної освіти.

Важливе завдання підготовки фахівців, здатних в сучасних умовах адекватно реагувати на зміни в суспільному, політичному та економічному житті України особливо актуальна для аграрного сектора країни [3]. У цій сфері змінилися форми власності на землю; ринкові відносини між товаровиробниками, державою і споживачами; реорганізовані або повністю виведені з виробничого комплексу специфічні підрозділи.

Агроінженер - ключова фігура в технічному забезпеченні технологічних процесів в рослинництві, тваринництві та переробної галузі аграрного сектора країни. Він залучений, як правило, в усі процеси життєвого циклу технічних пристроїв, які є предметом інженерної справи, включаючи прикладні дослідження, проектування, конструювання, розробку технології виготовлення, підготовку технічної документації,

наладку, випробування, експлуатацію, технічне обслуговування, ремонт [4]. Кваліфікаційні вимоги до знань і вмінь Агроінженерія різко відрізняються від аналогічних показників інженерів промислової групи.

Підготовка сучасного агроінженера - досить складний і багатогранний процес, їх специфіка визначається особливостями виробництва сільськогосподарської продукції: тваринництво (тварини, механізми, устаткування, мікроклімат, корми); рослинництво (сільськогосподарські польові роботи, знаряддя праці - їх раціональне використання, ремонти, система спеціальних технологічних приміщень); переробка сільськогосподарської продукції (технології, спеціальне обладнання, постачання води, енергії, теплом). Головне завдання педагога вищої школи навчити молоду людину загальним законам механіки, підвести її до розуміння будь-якого процесу, як до системи закономірностей, які можна диференціювати, аналізувати, відтворювати, прогнозувати, оцінювати кількісно і якісно.

Процес навчання агроінженера ускладнюється тим, що об'єктом вивчення являються машини і механізми, матеріали, середа з різними, часто діаметрально протилежними механіко-технологічними, агротехнічними, зооветеринарними властивостями і, як правило, біологічно живими [5]. Переносити форми і методи педагогічних технологій, які непогано «працюють» у промисловій, будівельній, транспортній інженерії іноді не ефективно, а часто, недоцільно. Не всі класичні технології педагогіки, методи і прийоми ефективні. Потрібні нові підходи - активізують особистісно орієнтовані, що враховують особливості аграрної галузі; більш універсальні, побудовані на принципах, що передбачають навчання методики самостійного освоєння матеріалу.

Назріла нагальна потреба діяти творчо, сміливо, відходити від системи «вузівського авторитаризму», проектувати і впроваджувати нові освітні технології, прийоми і методи навчання, з широким внутрішнім наповненням задач здатних вирішити весь спектр задоволення потреб держави, регіону, різних галузей фахівцями, підготовленими до впровадження інноваційних технологій і техніки [6].

Сьогодні найбільш перспективними є ті педагогічні технології, в основу яких закладено концепцію самостійної діяльності суб'єкта навчання, при якій відпрацьовується два аспекти - отримання знання, умінь і навичок і механізм, система, методика самостійного індивідуального навчання. Найкраще відповідають цим вимогам педагогічні технології:

- неперервної професійної освіти;
- технологія особистісної орієнтації на учня;
- технологія навчальних проектів.

Сучасне сільське господарство ґрунтується на механізованих технологіях, ефективність яких залежить від технологічної оснащеності і рівня використання технічного потенціалу аграрними підприємствами. Не всі підприємства аграрного профілю можуть використовувати високотехнічну, високопродуктивну зарубіжну і вітчизняну техніку, яка занадто дорога для придбання та експлуатації. У зв'язку з цим господарствам агросектору вигідніше проводити ремонти і підтримувати в працездатному стані існуючу техніку.

Входження України в Європейський простір вищої освіти значно розширило можливості педагогічної галузі. Одна з основних завдань компетентностей до агроінженера навчити студентів професійної діяльності; швидкої адаптації до вимог сучасного агропромислового комплексу; вирішувати складні спеціалізовані та управлінські завдання [7]. Це визначило першочерговим завданням модернізацію освітнього процесу на абсолютно нових принципах, що передбачають максимальне використання передових педагогічних технологій, мобільність і гнучкість робочих програм, об'єктивний, оперативний і незалежний від людського фактора контроль знань.

Одним з переваг кредитно-модульної системи організації навчального процесу в закладах вищої освіти України аграрного профілю є значна активізація самостійної роботи студентів. У положеннях про організацію освітнього процесу в закладах вищої освіти самостійна робота трактується як основний засіб оволодіння програмним матеріалом у вільний час від обов'язкових аудиторних занять (мінімальна частка самостійного вивчення програмного матеріалу студентом становить 1/3 обсягу навчального часу).

На тлі детально розроблених правил організації аудиторної роботи (лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи), організація самостійної роботи методично розроблена недостатньо (її специфіка, зміст, види). Тому пошук нових форм активізації самостійної роботи в цілому і деталізація для окремих дисциплін є реальною необхідністю.

Зміни відбуваються в контексті трансформацій, обумовлених як широким розповсюдженням нових освітніх технологій, заснованих на використанні можливостей сучасної комп'ютерної техніки, так і істотним розширенням можливостей і потреб в індивідуальному особистому розвитку людини. За таких умов виникає необхідність розвитку системи неперервної професійної освіти.

Продовольча і сировинна безпеку країни забезпечується стабільним розвитком аграрного сектора економіки та окремих його галузей - землеробства, тваринництва, переробної та ремонтної складових. Всі галузеві напрямки мають свою специфіку в менеджменті та маркетингу, технології виробництва і вирошування сільськогосподарської продукції, матеріального забезпечення. Тому ключовими в аграрному секторі економіки є агроінженерні кадри: кваліфіковані робітники, фахівці технологічної ланки - менеджери виробництва.

Зміна форм власності, особливо на землю, побудова економіки на основі ринкових відносин, вимагають змін цілей, ідеалів змісту освіти, шляхів, засобів, методів підвищення її ефективності. З Національної доктрини освіти України в ХХІ столітті з розділу «Мета, пріоритети і принципи розвитку освіти» можна виділити: «Головна мета української освіти - створити умови для розвитку громадянина України як самостійної особистості, сформувані покоління, здатне навчитися протягом життя створювати і розвивати цінності громадянського суспільства». Тому пріоритетними напрямками сучасної педагогічної діяльності необхідно вибирати такі, які будуть спрямовані на підготовку знає, думає фахівця, який вміє самостійно застосовувати знання на практиці.

Перед педагогами нашої країни стоїть важливе завдання йти в ногу з життям суспільства, випереджаючи реагувати на економічні та соціально-політичні зміни, готувати молоде покоління до сприйняття реалій, багатих на суперечності, неприйняття багатьох моментів людьми старшого покоління і певною розгубленістю людей середнього віку.

Зміни вимог до фахівців-аграріїв вимагає відповідно змін до аграрного утворення в цілому. Якщо до 90-х років готувалися фахівці на великі аграрно-індустріальні підприємства з розвиненою інфраструктурою виробництва і вирощування сільськогосподарської продукції, ремонтною базою, соціально-побутовим сектором - школами, дитячими садами і лікарнями, то внаслідок кардинальних змін в нашому суспільстві за останні 15 років освітня система країни переносити свої акценти з масовою фронтальною підготовки «всебічного охоплення» на фахівця з реальною потребою в подальшому навчатися, перенавчатися, підвищувати свою кваліфікацію.

Установи вищої освіти активно включилися в процес адаптації організації освітнього процесу до нових умов [8]. Вчені-педагоги Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України розробили ряд положень про безперервне професійну освіту і шляхи його реалізації, вони такі:

- забезпечення наступності змісту та координації освітньої діяльності на різних ступенях освіти;
- формування потреби і здатності особистості до самонавчання;
- модернізація системи післядипломної освіти на підставі відповідних державних стандартів;
- розробка інтенсивних навчальних планів і програм;
- створення навчально-наукових комплексів ступеневої підготовки фахівців;
- розвиток і впровадження особистісно-орієнтованої освіти.

Для практичної реалізації цього необхідно провести цілий ряд наукових теоретичних досліджень концептуального характеру і не менш важливо розробити прикладні, чисто методичні документи з реформування професійної освіти. Вчені-педагоги виділяють 10 напрямків наукового пошуку:

- дослідження проблеми філософії і соціології професійної освіти;
- створення системи постійного оновлення професійної освіти;
- розробка гнучких освітніх структур по оперативній реакції на зміну умов виробництва;
- вдосконалення форми підготовки фахівців без відриву від виробництва;
- вдосконалення методики педагогічних досліджень;
- розробка питань змісту освіти та створення моделей фахівців;
- дослідження з гуманітаризації, гуманізації, інтеграції та диференціації професійної освіти;
- створення ефективних систем екологічно природоохоронного виховання молоді;
- теоретичне і експериментальне обґрунтування системи компетенцій самоосвіти для студентів і дорослого населення;
- аналіз та вдосконалення системи управління всією галуззю професійної освіти в форматі її взаємодії зі спорідненими по суб'єктам взаємодії галузями.

Все це розмаїття наукових напрямків об'єднується однією особистісно орієнтованою педагогічною ідеєю на основі базової підготовки суб'єкта навчання - студента, дорослої людини з урахуванням його індивідуальних і вікових особливостей, мотивованих виробничими, соціально-побутовими, моральними факторами, забезпечити отримання конкретних і ситуаційно необхідних компетенцій і, головне, навчити як їх купувати самостійно, з мінімальною, а в деяких випадках з відсутністю допомоги консультанта-викладача.

Підкреслимо, що підготовка фахівців аграрного профілю - важкий, трудомісткий і багатогранний процес. Це пов'язано зі специфікою галузі і її складових: рослинництва і тваринництва; переробки і зберігання сільськогосподарської продукції; ремонтної справи різних за своїми властивостями об'єктів інженерного значення, машинами і механізмами; ґрунтом, насінням, добривами, рослинами, тваринами і найбільш складними в плані взаємодії - людьми, які працюють з цим величезним розмаїттям. Тому сьогодні на першій діяльності педагогів-аграрників виходить стратегія індивідуального особистісно-орієнтованого підходу до підготовки майбутніх фахівців аграрного сектора країни, з використанням при цьому передових педагогічних напрацювань класиків, новацій сучасних вчених, як на загальноконцептуальному предметному рівні науково-дослідницької діяльності, так і на окремих спеціальних напрямках діяльності викладачів навчальних закладів різного типу і рівня акредитації за професійним спрямуванням.

В Україні система освіти розвивається і вдосконалюється, вона виконує економічну, продуктивну функцію, забезпечує відтворення висококваліфікованих фахівців з різних напрямків аграрного профілю і тим самим сприяє розвитку продуктивних сил, реалізує і соціально-політичну функцію - задовольняє духовні, інтелектуальні потреби суспільства, сприяє всебічному розвитку особистості. Ставлячи конкретні шляхи розвитку аграрної освіти МОН України стимулює творчий пошук викладачів, формує у молоді усвідомлення необхідності отримання знань, які відповідають сучасним вимогам ринку праці і індивідуальних потреб.

Підготовка інженерних кадрів для аграрного сектора країни є частиною глобальної проблеми - нагодувати людей і дати сировину для промисловості, при цьому зі збереженням екології, механізмів відтворення рослинного і тваринного світу. Вона була, є і буде «проблемою проблем», наріжним каменем усіх технологій вирощування і виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки, зберігання і реалізації.

Тому закономірний висновок: специфіка підготовки фахівців з Агроінженерія на сьогоднішній день вимагає різкої активізації всіх форм освітнього процесу побудованого на основі розроблених нових, нестандартних, інноваційно-інформаційних та педагогічних технологій.

Сучасна психологія професійного розвитку особистості розглядає людину як суб'єкта професійної діяльності в діапазоні її професійного становлення і розвитку, починаючи від вибору певного виду професійної діяльності та до постпрофесійного періоду життєдіяльності людини. Важливо стратегічне бачення кінцевого результату. Кінцевою метою професійного розвитку є формування професійної культури працівника, виявляється у високому рівні професійної освіти, компетентності та май-

стерності, в усвідомленні людиною цінності своєї професії і себе як професіонала, відданість своїй професії, досягнення на цій основі суспільно і особистісно значущих творчих результатів, істотного внеску в культуру суспільства і людства.

Список використаних джерел:

1. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах: Навчальний посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти. - М.: Колос, 2018. - 64 с.

2. Веліховська А. Дидактичні основи формування інформаційного освітнього середовища навчального закладу // Нова педагогічна думка. - 2015. - № 2. - С. 183-186. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3778>.

3. Веліховська А. Б. Нові підходи до організації освітньої діяльності майбутніх інженерів з дисципліни «психологія управління» в умовах переходу до економіки знань // Розвиток українського села - основа аграрної реформи в Україні: матеріали Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 25 - 27 квітень 2018 - Миколаїв: ННАУ, 2018. - С. 86-88. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3894>.

4. Веліховська А. Б. Формування резилентності на заняттях з психології управління, як однієї з ключових якостей, необхідних керівнику в умовах кризи // Розвиток українського села - основа аграрної реформи в Україні: тези доповідей Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, 17-19 квітня 2020 року, м. Миколаїв. - Миколаїв: ННАУ, 2020. - С. 66-70. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7008>.

5. Веліховська А. Б. Методологічні засади формування емоційного інтелекту майбутніх інженерів в умовах їх професійної підготовки // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: тези доповідей ЗВО інженерно-енергетичного факультету та, інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті. Миколаїв: ННАУ, 2020. С. 153-156. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8366>.

6. Закон України «Про вищу освіту». Із змінами внесеними згідно із Законом України від 26.12.2019 №380-IV (380-15) // Вища шк.: Наук.-метод. видання. 2019 - №6. - С.74-120.

7. Курепін В. Н., Іваненко В. С. Психолого-педагогічні методи формування креативного мислення в майбутніх інженерів-педагогів // Осінні наукові читання: матеріали XXIII міжнародній науково-практичній інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки., м Тернопіль, 27 листопада 2019 - Тернопіль: ГО «Наука і освіта без кордонів», 2019. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6416>.

8. Курепін В. Н. Зупинимо пандемію: безпека і здоров'я на роботі можуть врятувати життя [Електронний ресурс] / В. Н. Курепін: план конспект проведення занять зі студентами ННАУ до Всесвітнього дня охорони праці / уклад. В.Н. Курепін. - Електрон. текст. дані. - Миколаїв: ННАУ, 2020. - 8 с. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7019>.